

Academische Werkplaats **MILIEU EN GEZONDHEID**

De Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid bundelt kennis uit praktijk, wetenschap en beleid en wil zo een brug slaan tussen deze gebieden. Binnen de Academische Werkplaats worden vragen van gemeenten en provincies beantwoord door middel van onderzoek door GGD'en in samenwerking met universiteiten. Ook in 2015 zijn er onderzoeksubsidies beschikbaar.

NIEUWSBRIEF 23

Augustus 2016

In deze nieuwsbrief:

- [Resultaten project 'LOG Chijnsgoed'](#)
- [Resultaten project 'ROAM'](#)
- [Resultaten project 'Moestuineren op bodems met arseen'](#)
- [Resultaten project 'Emissie asbest uit besmet textiel en reductie daarvan door wassen'](#)
- [Resultaten project 'Afhandeling van vocht- en schimmelproblematiek'](#)
- [Internationaal congres in 2016](#)

Resultaten project 'Landbouwontwikkelingsgebied Chijnsgoed'

Bureau GMV en lokale overheden zijn in de afgelopen jaren meerdere malen benaderd met vragen en klachten over overlast en mogelijke gezondheidseffecten in relatie tot immisies afkomstig van een composteringsbedrijf en veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Chijnsgoed.

Met de huidige wetenschappelijke kennis is het niet mogelijk om vragen van omwonenden goed te kunnen beantwoorden. Met behulp van projectgeld van AW-MMK en cofinanciering van gemeente Heeze-Leende en provincie Noord-Brabant is er een meetonderzoek uitgevoerd waarbij meer inzicht is verkregen over de bijdrage van enerzijds het composteringsbedrijf en anderzijds de veehouderijen op de luchtkwaliteit in dit gebied. Hierbij zijn bij het composteringsbedrijf en bij de veehouderij herhaaldelijk in de tijd zowel bovenwinds als benedenwinds een aantal metingen uitgevoerd. Bij de metingen zijn de volgende componenten meegenomen: inhaleerbaar stof, PM10, endotoxinen, A. Fumigatus (schimmel die voorkomt bij compostering), VOC's en resistentiegenen voor MRSA resistentie (komt voor bij veehouderij). De resultaten kunnen bijdragen aan de wetenschappelijke kennis, de communicatie naar omwonenden, advisering van GGD'en over dergelijke activiteiten en kan het bijdragen aan verdere

ruimtelijke ontwikkeling in dit gebied. Er is tevens een klankbordgroep opgericht om maatschappelijk draagvlak te creëren en de communicatie rond dit project te bevorderen. De resultaten worden nog bekend gemaakt na een laatste controle.

Meer informatie over dit onderzoek is te vinden op onze [website](#).

Resultaten project ‘ROAM – Ruimtelijk Onderzoek voor betere Advisering op het gebied van Milieu en gezondheid (ROtterdam- AMsterdam)’

Binnen het project ROAM is door de GGD'en Amsterdam en Rotterdam-Rijnmond onderzoek gedaan met als doel de kennis over de leefomgeving in relatie tot gezondheid te vergroten.

De belangrijkste resultaten zijn:

- Stillere wegdek kan ingezet worden om geluidbelasting te verminderen. Of dit in de praktijk tot minder hinder en een betere gezondheid bij omwonenden leidt, zou verder moeten worden onderzocht in studies met een grotere omvang.
- Aanpak van verkeerslawaaier en luchtvervuiling blijft nodig: in de onderzochte populaties ondervinden veel mensen hinder en negatieve gezondheidseffecten van deze factoren.
- De wijd aangenomen positieve relatie tussen groen en gezondheid hebben we nauwelijks kunnen aantonen, alleen voor COPD lijkt er een preventief effect te zijn. Ook in ander wetenschappelijk onderzoek blijkt deze relatie niet zo eenduidig of sterk aanwezig.
- Een groenere leefomgeving was niet geassocieerd met minder geluidhinder: het vergroenen van een buurt helpt daarom waarschijnlijk niet als middel tegen geluidhinder.

Meer informatie over dit onderzoek vind je op onze [website](#).

Resultaten project ‘Moestuiniëren op bodems met arseen’

Bij GGD'en komen af en toe vragen van gemeenten binnen over arseen en moestuiniëren. Een bodemsanering vindt niet standaard plaats bij overschrijding van de interventiewaarde van arseen van natuurlijke herkomst. Maar dit betekent niet dat er onbeperkt gewassen uit de moestuin kunnen worden geconsumeerd. Dit is steeds actueler, omdat het populair is om zelf groenten te verbouwen. Arseen is van nature in Nederland vooral te vinden in de ondergrond van de kustprovincies, langs de grote rivieren en de randen van de Veluwe en in Zuid-Limburg. Arseen zit in dagelijkse voeding en drinkwater, maar mensen kunnen ook worden blootgesteld door ingestie van bodemdeeltjes of eten van gewassen uit de eigen tuin.

In het kader van de academische werkplaats milieu en gezondheid is een onderzoek gedaan naar arseen en risico's van groenteconsumptie uit eigen tuin. Hierbij zijn met name lacunes in kennis in kaart gebracht. Duidelijke gebruikersadviezen konden nog niet worden opgesteld. Wel zijn factsheets voor professionals opgesteld.

Consumptie van groenten van arseenhoudende grond kan in bepaalde gevallen bijdragen aan een relevante extra arseeninname door mensen ten opzichte van de gemiddelde achtergrondblootstelling aan arseen. Bij het kleinschalig verbouwen van gewassen (wonen met tuin) zal deze bijdrage meestal beperkt zijn. Bij een grote moestuin kan de extra arseeninname in bepaalde gevallen relevant zijn.

De exacte betekenis voor gezondheid is echter nog niet duidelijk, omdat er geen geldende grens voor toelaatbare inname voor arseen is vastgesteld. Ook is moeilijk te voorspellen hoeveel arseen een gewas zal opnemen. Er is dus meer informatie en onderzoek nodig voordat er duidelijke adviezen aan gebruikers van een moestuin kunnen worden gegeven.

Het RIVM brengt binnenkort een GGD informatieblad uit met meer informatie over gezondheidsrisico's van arseen in de bodem (RIVM Briefrapport 2016-0066). Hiermee zullen de factsheets uit dit rapport worden geactualiseerd.

Kijk voor meer informatie over dit project op onze [website](#).

Resultaten project 'Emmissie asbest uit besmet textiel en reductie daarvan door wassen'

De GGD'en worden vaak gevraagd om te adviseren over gezondheidsrisico's bij (asbest)saneringen, net als over de communicatie over gezondheidsrisico's. Daarbij komen ook vragen over kleding of andere textiele voorwerpen besmet met asbest naar voren. In dit onderzoek is onderzocht of kleding besmet met amosiet asbestvezels effectief gereinigd kan worden door wassen.

Door katoen en wol/acryl kleding te besmetten met amosiet en vervolgens ongewassen en gewassen te kloppen en de vezelemmissie te meten kunnen we een uitspraak doen over de effectiviteit van wassen. De resultaten tonen een wasefficiëntie voor zowel wol/acryl als katoen van 99 %.

Op basis van de gegevens is modelmatig berekend of het dragen van deze kleding zorgt voor een extra gezondheidsrisico. Deze berekeningen tonen aan dat er sterke aanwijzingen zijn dat zowel katoen als wol/acryl na wassen veilig gedragen kan worden en niet voor een extra gezondheidsrisico zorgt.

Meer informatie over dit onderzoek is te vinden op onze [website](#).

Resultaten project 'Afhandeling van vocht- en schimmelproblematiek: huisbezoek of telefonisch advies?'

Vocht- en schimmelmeldingen beslaan rond de 10% van alle meldingen die binnenkomen bij de GGD'en. Per GGD wisselt het hoe deze afgehandeld worden, telefonisch of met huisbezoek. Gevoelsmatig lijkt een huisbezoek tot een beter resultaat te leiden, maar hier is geen evidentie voor.

Met een telefonisch interview of digitale vragenlijst met melders van vocht- en schimmelproblemen bij vier GGD'en werden de meldingen van GGD'en waar huisbezoeken afgelegd worden, vergeleken met de meldingen van GGD'en waar telefonisch advies gegeven worden. De vragen gingen onder andere over vocht- en schimmel problemen, gezondheidsklachten en de bruikbaarheid daarvan. Overall is geen verschil gevonden tussen de GGD'en in de uitkomstmaten gezondheidsklachten en schimmelafname. Als de schimmel afgenomen is, zijn de gezondheidsklachten ook verminderd.

Deelnemers voelen zich meer serieus genomen en hebben het idee dat de GGD een betere inschatting van de ernst van de situatie kan maken als de GGD een huisbezoek doet.

Meer informatie over dit project vind je op onze [website](#).

Internationaal congres in 2016

8th International Conference on Children's Environmental Health and Safety

Van 14- 16 september 2016 vindt de INCHES conferentie plaats in Barcelona, Spanje. Op de website is het programma te vinden. Vele bekende sprekers uit de hele wereld bespreken het onderwerp kinderen, milieu en gezondheid.

Kijk voor meer informatie op <http://inchesnetwork.net/conference-2016/>

[Aanmelden](#) nieuwsbrief / [Afmelden](#) nieuwsbrief

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid (AW-MMK)

Contact

Klaartje Gras, managementassistente AW-MMK
GGD Gelderland-Midden
Postbus 5364, 6802 EJ Arnhem

Tel.: 088 355 51 02
E: AWMMK@vggm.nl

